

Jautājumi un atbildes - dizainparaugi

Publicēts: 12.11.2020.

Dizainparaugi

Vai var aizsargāt neregistrētu dizainparaugu? [↗](#)

Jā, neregistrētu dizainparaugu var aizsargāt:

kā neregistrētu Kopienas dizainparaugu (3 gadus no tā brīža, kad dizainparaugs ticis darīts zināms sabiedrībai) saskaņā ar Padomes 2001. gada 12. decembra Regulu (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem, iesniedzot prasību Rīgas apgabaltiesā, ja notikusi izstrādājuma kopēšana;

pēc Autortiesību likuma noteikumiem (kā dizaina darbu), iesniedzot prasību tiesā par autortiesību pārkāpuma atzīšanu un zaudējuma atlīdzību;

saskaņā ar Konkurences likuma noteikumiem, iesniedzot prasību tiesā par negodīgas konkurences gadījumu, ja var pierādīt, ka pārkāpējs atdarina cita tirgus dalībnieka preču ārējo izskatu vai iepakojumu.

Vai citai personai var nodot tiesības uz dizainparauga izmantošanu? [↗](#)

Jā, ar licences līgumu īpašnieks var nodot savas tiesības uz dizainparauga izmantošanu citai personai. Licence var būt ierobežota termiņa vai teritorijas ziņā.

Vai tiesības uz dizainparaugu var nodot (pārdot) citai personai? [↗](#)

Jā, tiesības uz dizainparaugu var nodot citai personai. Līdzīgi kā citus īpašumus, to var pārdot, dāvināt, iekļāt, novēlēt mantojumā vai citādi atsavināt, gan par atlīdzību, gan bez tās.

Kā iespējams vērsties pret personām, kas reģistrētu dizainparaugu izmanto vai imitē bez īpašnieka piekrišanas?

Ja dizainparauga īpašniekam ir pamats uzskatīt, ka kāda persona pārkāpj viņa izņēmuma tiesības, vispirms var rakstiski brīdināt šo personu par iespējamo pārkāpumu. Ja pārkāpējs turpina izmantot strīdus objektu, dizainparauga īpašniekam jāgriežas tiesā ar prasību par izņēmuma tiesību pārkāpumu.

Esmu saņēmis brīdinājumu no reģistrēta dizainparauga īpašnieka par iespējamo pārkāpumu. Tomēr man zināms, ka reģistrētais dizainparaugs pirms pieteikuma iesniegšanas dienas jau ir bijis pārdošanā. Vai ir iespējams šādu reģistrāciju atzīt par spēkā neesošu [↗](#)

Jā, ja vien ne agrāk kā 12 mēnešus pirms pieteikuma datuma dizainparaugu izpaužis pats dizainers vai viņa tiesību pārņēmējs, vai trešā persona, izmantojot informāciju, kas tieši vai netieši iegūta no dizainera vai viņa tiesību pārņēmēja. Prasība par dizainparauga reģistrācijas atzīšanu par spēkā neesošu jāiesniedz tiesā (Rīgas pilsētas tiesā).

Kā iegūt dizainparauga aizsardzību ārpus Latvijas? [↗](#)

Iesniedzot dizainparauga pieteikumu Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas Starptautiskajā birojā Ženēvā, tas var iegūt aizsardzību vai nu visās Hāgas vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas akta, vai pieteicēja izvēlētajās valstīs (reģistrācijas izmaksas ir atkarīgas no izvēlēto valstu skaita).

Iesniedzot Kopienas dizainparauga reģistrācijas pieteikumu Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojā Alikantē, var iegūt dizainparauga aizsardzību visās 27 Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Bet, ja izvēlēta valsts nav ne Ženēvas akta, ne Eiropas Savienības dalībvalsts, dizainparaugs jāreģistrē (jāpatentē) katrā konkrētajā valstī, iesniedzot dizainparauga pieteikumu attiecīgās valsts patentu un preču zīmju iestādē. Ņemot vērā, ka dizainparaugu aizsardzības noteikumi katrā valstī ir diezgan atšķirīgi, iesakām izmantot profesionāla patentpilnvarotā palīdzību.

Vai, reģistrējot dizainparaugu Patentu valdē, iegūtās izņēmuma tiesības ir spēkā visā pasaulē? [↗](#)

Nē, Latvijas Republikas Patentu valdē reģistrēts dizainparaugs nodrošina izņēmuma tiesības tikai attiecībā uz Latvijas Republikas teritoriju.

Lai izņēmuma tiesības iegūtu arī citās valstīs, var izmantot iespējas, ko paredz Hāgas vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas akts, vai iesniegt Kopienas dizainparauga reģistrācijas pieteikumu. Ja aizsardzība nepieciešama valstī, kura nav ne Ženēvas akta, ne Eiropas Savienības dalībvalsts, dizainparaugs jāpiesaka aizsardzībai šajā konkrētajā valstī, iesniedzot pieteikumu attiecīgās valsts patentu un preču zīmju iestādē.

Ko nozīmē 'prioritātes tiesības'? [↗](#)

Prioritātes tiesības atzīst vairāk nekā 160 valstīs, kuras ir ratificējušas Parīzes konvenciju rūpnieciskā īpašuma aizsardzībai. Šī konvencija nosaka, ka personai, kas noteiktā kārtībā iesniegusi dizainparauga reģistrācijas pieteikumu (patentpieteikumu) kādā vienā valstī, vai šīs personas tiesību pārņēmējam, 6 mēnešu laikā no pirmā pieteikuma datuma ir prioritātes tiesības arī citā valstī iesniegt šī paša dizainparauga reģistrācijas pieteikumu (patentpieteikumu). Prioritātes tiesības nozīmē to, ka, nosakot, kuras personas tiesības ir agrākas, dizainparauga pieteikuma datuma vietā ņem vērā prioritātes datumu - datumu, kad analogs pieteikums iesniegts citā valstī.

Cik ilgi ir spēkā dizainparauga reģistrācija?

Dizainparauga reģistrācija ir spēkā 5 gadus, skaitot no pieteikuma datuma. Šim termiņam beidzoties, reģistrāciju var atjaunot ikreiz uz jaunu piecu gadu periodu līdz dizainparaugu aizsardzības maksimālajam termiņam - 25 gadiem no pieteikuma datuma.

Ar kuru brīdi sākas dizainparauga aizsardzība?

Izņēmuma tiesības uz dizainparaugu stājas spēkā ar dienu, kad dizainparaugs sakarā ar tā reģistrāciju publicēts Patentu valdes oficiālajā izdevumā

Kā izpaužas ar dizainparauga reģistrāciju iegūtā dizainparauga aizsardzība?

Dizainparauga reģistrācija apliecina izņēmuma tiesības uz šī dizainparauga izmantošanu. Nevienam bez īpašnieka piekrišanas nedrīkst komerciālos nolūkos izmantot reģistrētu dizainparaugu vai objektu, kura kopējais vizuālais iespaids būtiski neatšķiras no šī reģistrētā dizainparauga, proti, nedrīkst ražot šādus izstrādājumus, pārdot, glabāt, eksportēt vai importēt tos. Pret pārkāpēju dizainparauga īpašnieks var vērsties tiesā.

Cik ilgā laikā var iegūt dizainparauga reģistrāciju?

No pieteikuma iesniegšanas Patentu valdē līdz dizainparauga reģistrācijas apliecības saņemšanai parasti pāiet ne vairāk kā 3 mēneši. Procedūra var ietilgt, ja sākotnēji nav iesniegti visi nepieciešamie dokumenti vai procedūras gaitā nepieciešams kaut ko precizēt.

Cik izmaksā dizainparauga reģistrācija?

Dizainparauga reģistrācija izmaksā vismaz EUR 105 (EUR 40 par pieteikuma iesniegšanu + EUR 65 par dizainparauga reģistrāciju un publikāciju). Minētās izmaksas attiecas uz pieteikumu, kurā ietverts viens objekts un publicēts tiek viens šī objekta attēls. Ja pieteikums aptver vairāk nekā vienu objektu, par katru nākamo objektu no otrā līdz desmitajam maksājama papildmaksa EUR 30, bet sākot ar vienpadsmito – EUR 20. Par katra attēla publikāciju, neskaitot pirmo, maksājama papildmaksa EUR 10.

Visiem individuālajiem autoriem, kas ir dizainparaugu pieteicēji, jāmaksā 40% no iepriekšminētajām maksām, bet skolēniem, studentiem, nestrādājošiem pensionāriem un I un II grupas invalīdiem – 20%.

Šīs summas netiek apliktas ar PVN.

Vai Patentu valde var atteikt dizainparauga reģistrāciju, ja šim dizainparaugam identisks vai līdzīgs izstrādājums jau reģistrēts?

Nē, tā nav Patentu valdes kompetence. Strīdus par dizainparauga reģistrācijas atzīšanu par spēkā neesošiem izskata tiesa (Rīgas pilsētas tiesa), turklāt agrākā dizainparauga īpašnieks var jau tūlīt pēc reģistrācijas un publikācijas (trīs mēnešu laikā) iesniegt iebildumu Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomei.

Vai Patentu valde var atteikt dizainparauga reģistrāciju, ja dizainparaugs pirms pieteikuma iesniegšanas dienas ilgāk kā 12 mēnešus jau ticis atklāti izmantots Latvijā?

Nē, tā nav Patentu valdes kompetence. Strīdus par dizainparauga reģistrācijas atzīšanu par spēkā neesošu izskata tiesa (Rīgas pilsētas tiesa). Tomēr šāda dizainparauga reģistrācija būs bez juridiska spēka un saimnieciskas vērtības, jo jebkurš konkurents var panākt tās atzīšanu par spēkā neesošu.

Kādu iemeslu dēļ Patentu valde var atteikt dizainparauga reģistrāciju?

Patentu valde dizainparauga reģistrāciju var atteikt, ja pieteiktais izstrādājuma ārējais veidols neatbilst dizainparauga definīcijai vai ja tas ir pretrunā ar sabiedrisko kārtību vai sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem.

Dizainparaugs jau ir bijis pārdošanā veikalā Latvijā vai ticis izstādīts. Vai pēc tam vēl ir nozīme iesniegt dizainparauga reģistrācijas pieteikumu?

Jā, bet tikai tad, ja ne agrāk kā 12 mēnešus pirms pieteikuma datuma dizainparaugu izpaužis pats dizainers vai viņa tiesību pārņēmējs, vai trešā persona, izmantojot informāciju, kas tieši vai netieši iegūta no dizainera vai viņa tiesību pārņēmēja

Vai kā dizainparauga autoru pieteikumā var norādīt juridisku personu, piemēram, dizaina biroju?

Jā. Ziņas par dizaineru pieļaujams aizstāt ar dizaineru grupas nosaukumu atbilstoši pieteicēja valstī pieņemtajai praksei. Dizaineri ir personas, kuru radošā darba (arī kopīga) rezultātā dizainparaugs izveidots. Par dizaineriem netiek atzītas personas, kas sniegušas palīdzību dizainparauga izveidošanā vai tiesību iegūšanā uz dizainparaugu, bet nav tā izveidošanā devušas personisku radoša rakstura ieguldījumu.

Vai jau iesniegtam dizainparauga pieteikumam var pievienot jaunus objektus (paraugus)?

Nē, jāiesniedz jauns atsevišķs pieteikums. Piesakot aizsardzībai agrāka dizainparauga variantu (uzlabotu paraugu, modernizāciju), jāņem vērā, ka tas var būt par maz atšķirīgs un neizpildīt novitātes nosacījumus.

Vai vienā dizainparauga pieteikumā var apvienot vairākus izstrādājumus?

Jā, pieteikums var aptvert vairākus dizainparaugus, ar nosacījumu, ka visiem izstrādājumiem, kuros paredzēts īstenot vai iekļaut vienā pieteikumā ietvertos dizainparaugus (izņemot gadījumu, ja pieteikumā ietverti tikai tādi dizainparaugi, kam ir rotājuma (ornamenta) raksturs), jāattiecas uz vienu un to pašu Dizainparaugu starptautiskās klasifikācijas (Lokarno klasifikācijas) klasi. Objektu skaitu pieteikumā nosaka pēc tādu izstrādājumu skaita, kuriem ir patstāvīga komerciāla nozīme.

Vai dizaina darbu var aizsargāt arī ar autortiesībām?

Jā, dizaina darbu aizsardzība var tikt realizēta gan pēc Dizainparaugu likuma noteikumiem, gan saskaņā ar Autortiesību likuma noteikumiem. Tie viens otru neizslēdz.

Vai aizsargāta tiek tikai izstrādājuma forma, vai arī tā krāsu salikums vai zīmējums uz tā?

Dizainparaugi var būt telpiski (modeļi), plakani (zīmējumi) vai kombinēti. Tātad ar reģistrētu dizainparaugu var aizsargāt izstrādājuma formu, izstrādājuma krāsu salikumu un zīmējumu uz izstrādājuma virsmas. Telpisku formu un zīmējumu uz tās var pieteikt aizsardzībai kopā vai atsevišķi.

Vai, iesniedzot dizainparauga pieteikumu, jāiesniedz dizainparauga attēli?

Objekta attēli ir dizainparauga pieteikuma obligāta sastāvdaļa, jo aizsargājamo tiesību apjomu, kuras piešķir reģistrācija, nosaka dizainparauga ārējais veidols kopumā, kurš atspoguļots pieteikumā ietvertajos attēlos.

Vai, iesniedzot dizainparauga pieteikumu, tam jāpievieno arī izstrādājuma paraugs?

Nē, izstrādājuma paraugs pieteikumam nav jāpievieno. Paraugu var pievienot, ja tas nepieciešams dizainparauga būtības noskaidrošanai, un tikai tad, ja tas ir plakans izstrādājums - audums, tapete vai tml.

Vai ar dizainparauga reģistrāciju var aizsargāt ideju?

Nē, saskaņā ar Dizainparaugu likumu ideju ar dizainparauga reģistrāciju aizsargāt nevar. Var aizsargāt tikai idejas realizāciju konkrētā objektā - rūpniecības vai amatniecības izstrādājuma vai tā daļas ārējo veidolu.